

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 596/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., Hlavná 31, Trnava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-30D/1224/2019 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-30D/1224/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. B3-30D/1224/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** jej Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **224,77 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

- Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia v napadnutom konaní. Sťažovateľka navrhuje priznať jej primerané finančné zadostučinenie vo výške 4 000 eur a trovy konania vo výške 224,77 eur.

2. Ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 596/2024 z 19. novembra 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou dedičského konania, ktoré je vedené na mestskom súde (pôvodne okresnom súde) pod sp. zn. B3-30D/1224/2019 po poručiteľke [REDAKOVANÉ], zomrelej [REDAKOVANÉ]. Druhým účastníkom dedičského konania je Slovenská republika, zastúpená Okresným úradom Bratislava (ďalej len „okresný úrad“).

4. Okresný súd prostredníctvom súdneho komisára JUDr. Juraja Jenisa vydal uznesenie sp. zn. 30D/1224/2019, Dnot 64/2019 zo 14. júla 2020, ktorým určil, že alografný závet poručiteľky spísaný mechanicky na písacom stroji a podpísaný 1. júla 2013, predložený sťažovateľkou je neplatný.

5. Sťažovateľka podala 27. júla 2020 odvolanie proti predmetnému uzneseniu a z vlastnej iniciatívy zaslala 27. novembra 2020 súdu vyjadrenie, v ktorom doplnila svoju argumentáciu, na ktorú reflektoval okresný úrad duplikou až 15. júna 2021.

6. Vzhľadom na nečinnosť porušovateľa podala sťažovateľka 20. mája 2021 okresnému súdu „Žiadosť o konanie vo veci – urgencia“, v ktorej sa domáhala informácií o stave predmetného konania a vyzvala súd, aby vo veci čo najskôr konal a rozhodol. Konania súdu sa dožadovala následne aj v urgencii z 18. júla 2022.

7. Na sťažnosť sťažovateľky doručení súdu 24. októbra 2022 reflektovala 24. novembra 2022 podpredsedníčka súdu, ktorá ju vyhodnotila ako dôvodnú, ospravedlnila sa za spôsobené prieťahy a oznámila, že vec sa bude v pravidelných trojmesačných intervaloch monitorovať s cieľom zabezpečiť včasné rozhodnutie vo veci.

8. Sťažovateľka sa 27. januára 2023 opakovane obrátila na súd so žiadosťou o poskytnutie informácií o stave konania, na ktorú súd nereagoval. Sťažovateľka preto podaním z 15. mája 2023 žiadala o rozhodnutie v konaní.

9. Na novovzniknutý mestský súd sa sťažovateľka obrátila so žiadosťou o konanie 5. decembra 2023. Ani na túto žiadosť nebolo zo strany súdu reflektované.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka 6. februára 2024 opätovne podala sťažnosť na prieťahy v súdnom konaní, na ktorú mestský súd nereagoval. Až 25. júna 2024 bolo právnym zástupcom sťažovateľky oznámené, že v konaní sa bude pokračovať po tom, čo poverený súdny komisár zabezpečí do spisu závet.

11. Z rozsahu súdneho spisu nie je podľa sťažovateľky zrejmé, že by mestský súd musel vykonať rozsiahle dokazovanie alebo že by existovali objektívne prekážky pre rýchlejšie rozhodnutie. Napriek konštatovaniu prieťahov v napadnutom konaní samotným porušovateľom už v roku 2022 vo veci nebolo dosiaľ rozhodnuté.

12. Sťažovateľka zastáva názor, že viac ako štyri roky trvajúce odvolacie konanie je v rozpore s princípom právnej istoty.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

13. Mestský súd po uvedení chronológie úkonov v právnej veci sťažovateľky konštatoval, že jej ústavnú sťažnosť považuje za dôvodnú, „*pričom priesťahy v konaní už boli konštatované Okresným súdom Bratislava III v odpovedi na sťažnosť na priesťahy v konaní zo dňa 24.11.2022, a to vo vzťahu k obdobiu od 03.12.2020 do 19.05.2021 a v období od 16.07.2021 do 10.08.2022, pričom z obsahu spisu vyplýva, že priesťahy po vrátení spisu z Krajského súdu v Bratislave neboli odstránené a nečinnosť súdu naďalej trvala až do 18.07.2023, kedy súd dopytoval Notársku komoru Slovenskej republiky ohľadom registrácie podpisov na závet, ktorá svoju odpoveď doručila súdu dňa 31.07.2023. Po doručení odpovede zostal súd nečinný, pričom ďalší úkon súdu bol vykonaný až dňa 20.06.2024.*“.

14. Súčasne uviedol, že o odvolaní sťažovateľky bolo rozhodnuté uznesením mestského súdu č. k. B3-30D/1224/2019-102 z 27. novembra 2024 a po nadobudnutí jeho právoplatnosti bude spis bezodkladne predložený poverenému komisárovi na ďalší postup.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote spočíva v nečinnosti mestského súdu pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu konajúceho prostredníctvom povereného súdneho komisára, ktorý určil, že ňou predložený alografný závet je neplatný.

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

17. Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

18. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie vo veci prejednávania dedičstva nemožno bez ďalšieho považovať za právne zložité, keďže vymedzená agenda je upravená stabilnou rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 246/2022). Berúc do úvahy konkrétne okolnosti prejednávaného prípadu, ústavný súd konštatuje, že predmet sporu sa v tomto prípade nevyznačuje ani faktickou zložitou, keďže k samotnému prejednávaniu dedičstva dosiaľ nedošlo a predmetom rozhodovania súdu, resp. súdneho komisára je samotná platnosť predloženého závetu. Zložitost' prejednávanej veci napokon nenamietal vo svojom vyjadrení ani mestský súd a ani z predloženého súdneho spisu nevyplýva žiadna skutočnosť, ktorá by indikovala akúkoľvek zložitost' napadnutého konania.

19. V kontexte druhého kritéria, ktorým je správanie sťažovateľky ako účastníka dedičského konania, ústavný súd konštatuje, že na predĺžení napadnutého konania sa sťažovateľka svojím správaním nepričinila.

20. K postupu mestského súdu ústavný súd konštatuje, že v právnej veci sťažovateľky napriek jej opakovaným urgenciám, v ktorých sa dožadovala rozhodnutia o odvolaní proti rozhodnutiu súdneho komisára, mestský súd (resp. jeho predchodca) zostal nečinný, čo vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol aj samotný súd, konkretizujúc obdobia nečinnosti, na základe ktorých vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako dôvodnú, poukazujúc aj na posúdenie sťažnosti sťažovateľky na prieťahy v konaní jeho právnym predchodcom z 24. novembra 2022 ako opodstatnenej.

21. Z predloženého súdneho spisu mestského súdu vyplýva, že v napadnutom odvolacom konaní, ktoré trvá celkovo 4 roky a 4 mesiace, nečinnost' konajúceho súdu presiahla obdobie troch rokov. Súčasne k predĺženiu konania prispela aj neefektívna činnost' mestského súdu spočívajúca v nesprávnom predložení odvolania sťažovateľky na odvolacie konanie Krajskému súdu v Bratislave, ktorý vec vrátil 10. októbra 2022 bez meritórneho rozhodnutia, konštatujúc, že na rozhodnutie je príslušný súd prvej inštancie, a tiež zdôrazňujúc, že vec bola predložená na odvolacie konanie až po dvoch rokoch od podania odvolania sťažovateľky. Napriek tejto skutočnosti zostal mestský súd naďalej nečinný a rozhodol až po začatí konania o ústavnej sťažnosti uznesením z 27. novembra 2024, ktorým zrušil uznesenie č. k. B3-30D/1224/2019-37 zo 14. júla 2020 a vec vrátil poverenému súdному komisárovi na ďalšie konanie.

22. Ústavný súd, zohľadňujúc uvedené okolnosti posudzovanej veci, najmä viaceré obdobia nečinnosti mestského súdu, ktoré zásadným spôsobom predĺžili rozhodovanie o odvolaní sťažovateľky, dospel k záveru, že v napadnutom konaní postupom mestského súdu došlo k zbytočným prieťahom, čím bolo zasiahnuté do ústavne zaručeného základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konat' a finančné zadosťučinenie

23. V nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu ústavný súd v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní, ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo ešte právoplatne

skončené, pričom prejednanie dedičstva po poručiteľke bude vecou súdneho komisára, ktorého úkony sú v konaní o dedičstve úkonmi súdu (m. m. II. ÚS 223/08, II. ÚS 727/2014, IV. ÚS 195/2022), konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

24. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia [čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] v danej veci zohľadnil ústavný súd dĺžku napadnutého konania i obdobia nečinnosti mestského súdu v rámci tohto konania.

25. Ústavný súd pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 4 000 eur vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu sťažovateľky a tiež skutočnosť, že mestský súd už medzičasom rozhodol o odvolaní sťažovateľky a zrušil rozhodnutie súdneho komisára o neplatnosti závetu (čo bolo cieľom sťažovateľky), a majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd považoval za primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde 2 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 224,77 eur. Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľky, inak by jej patril nárok na náhradu trov konania v rozsahu 856,75 eur.

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej výške 713,96 eur, čo po zvýšení o daň z pridanej hodnoty predstavuje sumu 856,75 eur.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu